

Vládní návrh

ZÁKON

ze dne 2018,

kterým se mění zákon č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 289/2005 Sb., o Vojenském zpravodajství, ve znění pozdějších předpisů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

Změna zákona o zpravodajských službách

Čl. I

Zákon č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky, ve znění zákona č. 118/1995 Sb., zákona č. 362/2003 Sb., zákona č. 53/2004 Sb., zákona č. 290/2005 Sb., zákona č. 530/2005 Sb., zákona č. 80/2006 Sb., zákona č. 342/2006 Sb., zákona č. 250/2008 Sb., zákona č. 274/2008 Sb., zákona č. 218/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 357/2011 Sb., zákona č. 254/2012 Sb., zákona č. 170/2013 Sb., zákona č. 186/2013 Sb., zákona č. 64/2014 Sb., zákona č. 204/2015 Sb., zákona č. 219/2015 Sb., zákona č. 51/2016 Sb., zákona č. 251/2017 Sb., zákona č. 325/2017 Sb. a zákona č. 35/2018 Sb., se mění takto:

1. V § 11 odst. 1 se slova „v souvislosti s plněním úkolů státní správy“ nahrazují slovy „při výkonu veřejné správy“ a na konci odstavce se doplňuje věta „Orgány veřejné správy poskytnou požadovanou pomoc a informace bez zbytečného odkladu a bezplatně, nestanoví-li zvláštní právní předpis jinak.“.
2. V § 11 odst. 2 větě první se za slova „Generálního finančního ředitelství“ vkládají slova „nebo Generálního ředitelství cel“ a ve větě druhé se slova „nemusí žádosti vyhovět, pokud“ nahrazují slovy „nebo Generální ředitelství cel žádosti vyhoví, ledaže“.
3. V § 11 odst. 5 se slova „vedených v registrech, informačních systémech a evidencích uvedených v odstavcích 3 a 4“ zrušují.
4. V § 11 odstavec 7 zní:

„(7) Evidenční ochranou údajů se rozumí vyhodnocování záznamů o poskytnutí a využití údajů a o přístupu do informačních systémů, včetně záznamů, které obsahují neveřejné nebo zneprístupněné údaje; tyto záznamy se poskytují z informačních systémů veřejné správy. V případě záznamů z informačního systému datových schránek se neposkytují údaje vztahující se k přihlášení osoby oprávněné k přístupu do datové schránky do této datové schránky a k údajům vztahujícím se k datové zprávě. Pokud jiné informační systémy využívají údaje z informačních systémů veřejné správy, poskytují se záznamy také z nich, a to na náklady

žadající zpravodajské služby. Je-li to technicky možné, poskytují se záznamy pro účely evidenční ochrany údajů způsobem umožňujícím dálkový přístup.“.

5. V § 11 se doplňuje odstavec 8, který zní:

„(8) Evidenčně chráněnými údaji jsou údaje

a) o osobách, které mají vztah k plnění úkolů zpravodajských služeb, zejména o

1. příslušnicích a zaměstnancích zpravodajských služeb,
2. osobách jednajících ve prospěch zpravodajských služeb,
3. osobách, které jsou předmětem zájmu zpravodajských služeb, a
4. osobách blízkých osobám uvedeným v bodech 1 až 3,

b) vztahující se ke krycím dokladům a krycím prostředkům a

c) vztahující se ke služebním vozidlům.“.

6. V § 11a odstavec 1 zní:

„(1) Zpravodajská služba může písemně žádat od

a) banky nebo pobočky zahraniční banky (dále jen „banka“) poskytnutí zprávy o záležitostech týkajících se klienta banky, které jsou předmětem bankovního tajemství,

b) spořitelního a úvěrního družstva (dále jen „družstevní záložna“) poskytnutí zprávy o údajích o členovi družstevní záložny a o jeho transakcích, nebo

c) jiné osoby, která je oprávněna poskytovat platební služby jako podnikání, poskytnutí zprávy o uživateli jí poskytované služby a o jeho transakcích.“.

7. V § 11a se za odstavec 1 vkládají nové odstavce 2 až 4, které znějí:

„(2) Zpravodajská služba může písemně žádat poskytnutí zprávy podle odstavce 1 také v budoucím období.

(3) Poskytnutí zprávy nebo poskytování zpráv podle odstavce 1 nebo 2 může zpravodajská služba žádat pouze pro plnění konkrétního úkolu ve své působnosti a za předpokladu, že by získání požadovaných údajů jiným způsobem bylo neúčinné, podstatně ztížené nebo v daném případě nemožné.

(4) Zpravodajská služba může požádat, aby zprávu nebo zprávy podle odstavce 1 nebo 2 od banky, družstevní záložny nebo jiné osoby, která je oprávněna poskytovat platební služby jako podnikání, vyžádal a zpravodajské službě je předal orgán veřejné moci, který by byl na základě zvláštního právního předpisu oprávněn si takové údaje vyžádat; to neplatí pro soudy, státní zastupitelství a Finanční analytický úřad. Vyžádání zprávy postupem podle věty první je krycím prostředkem podle tohoto zákona nebo podle zvláštního zákona, který upravuje činnost zpravodajské služby.“.

Dosavadní odstavce 2 až 7 se označují jako odstavce 5 až 10.

8. V § 11a odst. 5 se za číslo „1“ vkládají slova „2 nebo 4“.

9. V § 11a odst. 6, § 11a odst. 7 větě první a v § 11a odst. 8 větě první se za slova „klientovi banky“ vkládají slova „, členovi družstevní záložny nebo uživateli platební služby“.

10. V § 11a odst. 8 se věta druhá nahrazuje větou „Bance nebo družstevní záložně, kterým je rozhodnutím uložena povinnost zprávu poskytnout nebo zprávy poskytovat, nebo orgánu veřejné moci, který má zprávu od banky nebo družstevní záložny vyžádat, se spolu s písemnou žádostí podle odstavce 1 nebo 2 předkládá pouze tento výpis v listinné podobě, a to buď jako originál nebo ověřená kopie originálu⁷⁾, přičemž banka, družstevní záložna nebo orgán veřejné moci si pro své vnitřní potřeby ponechá prostou kopii tohoto výpisu.“.

11. Za § 11b se vkládá nový § 11c, který zní:

„§ 11c

(1) Zpravodajská služba může zpracovávat digitální fotografie a agendové identifikátory fyzických osob získané z

- a) informačního systému evidence občanských průkazů,
- b) informačního systému evidence cestovních dokladů,
- c) informačního systému evidence diplomatických a služebních pasů,
- d) registru řidičů,
- e) centrálního registru řidičů a
- f) informačního systému cizinců.

(2) Osobní údaje podle odstavce 1 může zpravodajská služba využívat pouze pro identifikaci konkrétní osoby při plnění konkrétního úkolu ve své působnosti.

(3) Zpravodajská služba osobní údaje podle odstavce 1 pravidelně aktualizuje.“.

12. V § 12b odst. 3 písm. c) a d) se slova „nebo pobočkou zahraniční banky“ zrušují a za slova „předmětem bankovního tajemství“ se vkládají slova „, o poskytnutí zprávy družstevní záložnou o údajích o členovi družstevní záložny a o jeho transakcích nebo o poskytnutí zprávy jinou osobou, která je oprávněna poskytovat platební služby jako podnikání, o uživateli jí poskytované služby a o jeho transakcích“.

13. V § 18 odst. 1 se za slova „krycí doklady“ vkládají slova „a krycí prostředky“.

14. V § 18 se odstavce 2 a 3 zrušují.

Dosavadní odstavec 4 se označuje jako odstavec 2.

15. Za § 18 se vkládají nové § 18a až 18c, které včetně nadpisů znějí:

„§ 18a

Krycí doklady

(1) Krycím dokladem se pro účely tohoto zákona rozumí dokument sloužící k zastírání skutečné totožnosti příslušníka Úřadu pro zahraniční styky a informace nebo k utajení jeho příslušnosti k Úřadu pro zahraniční styky a informace, k zastírání činnosti Úřadu pro zahraniční styky a informace nebo k utajení objektů Úřadu pro zahraniční styky a informace.

(2) Krycím dokladem nesmí být průkaz poslance nebo senátora, člena vlády, člena bankovní rady České národní banky, člena kolegia Nejvyššího kontrolního úřadu, soudce Ústavního soudu, služební průkaz soudce nebo státního zástupce nebo doklad žijící osoby.

(3) Je-li to vzhledem k povaze krycího dokladu nutné, může Úřad pro zahraniční styky a informace v nezbytné míře zpracovávat údaje v informačních systémech vedených podle zvláštních právních předpisů, a to vložením, změnou nebo fyzickým vymazáním údajů souvisejících s krycím dokladem nebo blokováním těchto údajů. Správci informačních systémů veřejné správy a na náklady Úřadu pro zahraniční styky a informace také správci jiných informačních systémů využívajících údaje z informačních systémů veřejné správy poskytnou při tomto zpracování potřebnou součinnost; při tom postupují tak, aby nedošlo k vyzrazení činnosti Úřadu pro zahraniční styky a informace.

(4) Krycí doklad opatřuje Úřad pro zahraniční styky a informace nebo Ministerstvo vnitra na základě rozhodnutí ředitele Úřadu pro zahraniční styky a informace.

(5) Úřadu pro zahraniční styky a informace vydává krycí doklady Ministerstvo vnitra.

(6) Úřad pro zahraniční styky a informace vede evidenci opatřených krycích dokladů.

§ 18b

Krycí prostředky

(1) Krycím prostředkem se pro účely tohoto zákona rozumí věc, která není dokumentem, prostor nebo činnost sloužící k zastírání skutečné totožnosti osoby nebo činnosti Úřadu pro zahraniční styky a informace.

(2) Krycí prostředek opatřuje nebo zřizuje Úřad pro zahraniční styky a informace na základě rozhodnutí jeho ředitele.

(3) Úřad pro zahraniční styky a informace vede evidenci opatřených a zřízených krycích prostředků.

§ 18c

Na základě požadavku Úřadu pro zahraniční styky a informace pro něj Ministerstvo vnitra provádí opatření k evidenční ochraně údajů.“

ČÁST DRUHÁ Změna zákona o Bezpečnostní informační službě

Čl. II

Zákon č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě, ve znění zákona č. 160/1995 Sb., zákona č. 155/2000 Sb., zákona č. 362/2003 Sb., zákona č. 53/2004 Sb., zákona č. 436/2004 Sb., zákona č. 499/2004 Sb., zákona č. 290/2005 Sb., zákona č. 21/2006 Sb., zákona č. 274/2008 Sb., zákona č. 254/2012 Sb., zákona č. 273/2012 Sb., zákona č. 303/2013 Sb., zákona č. 64/2014 Sb., zákona č. 318/2015 Sb. a zákona č. 35/2018 Sb., se mění takto:

1. V § 10 odst. 4 se slovo „tří“ nahrazuje číslem „4“.
2. V § 13 odst. 1 se slova „nebo k utajení skutečných zájmů nebo“ nahrazují slovy „, k zastírání činnosti Bezpečnostní informační služby nebo k utajení“.
3. V § 13 odstavec 2 zní:

„(2) Krycím dokladem nesmí být průkaz poslance nebo senátora, člena vlády, člena bankovní rady České národní banky, člena kolegia Nejvyššího kontrolního úřadu, soudce Ústavního soudu, služební průkaz soudce nebo státního zástupce nebo doklad žijící osoby.“

4. V § 13 odst. 3 se věta druhá nahrazuje větou „Správci informačních systémů veřejné správy a na náklady Bezpečnostní informační služby také správci jiných informačních systémů využívajících údaje z informačních systémů veřejné správy poskytnou při tomto zpracovávání potřebnou součinnost; při tom postupují tak, aby nedošlo k vyzrazení činnosti Bezpečnostní informační služby.“.
5. V § 19 odst. 3 písm. e) se za slova „předmětem bankovního tajemství⁸⁾“,“ vkládají slova „o poskytnutí zprávy spořitelním a úvěrním družstvem o údajích o svém členovi a o jeho transakcích nebo o poskytnutí zprávy jinou osobou, která je oprávněna poskytovat platební služby jako podnikání, o uživateli jí poskytované služby a o jeho transakcích,“.
6. V § 19 odst. 3 písm. f) se za slova „předmětem bankovního tajemství¹⁰⁾“,“ vkládají slova „o poskytnutí zprávy spořitelním a úvěrním družstvem o údajích o svém členovi a o jeho transakcích nebo o poskytnutí zprávy jinou osobou, která je oprávněna poskytovat platební služby jako podnikání, o uživateli jí poskytované služby a o jeho transakcích,“.

ČÁST TŘETÍ Změna zákona o Vojenském zpravodajství

Čl. III

Zákon č. 289/2005 Sb., o Vojenském zpravodajství, ve znění zákona č. 274/2008 Sb., zákona č. 254/2012 Sb., zákona č. 273/2012 Sb., zákona č. 64/2014 Sb., zákona č. 250/2014 Sb., zákona č. 47/2016 Sb. a zákona č. 35/2018 Sb., se mění takto:

1. V § 10 odst. 3 se slovo „tří“ nahrazuje číslem „4“ a slovo „tří“ se nahrazuje číslem „4“.

2. V § 13 odst. 1 se slova „listina, popřípadě jiný“ zrušují a slova „anebo k utajení skutečných zájmů nebo“ se nahrazují slovy „, k zastírání činnosti Vojenského zpravodajství nebo k utajení“.

3. V § 13 odstavec 2 zní:

„(2) Krycím dokladem nesmí být průkaz poslance nebo senátora, člena vlády, člena bankovní rady České národní banky, člena kolegia Nejvyššího kontrolního úřadu, soudce Ústavního soudu, služební průkaz soudce nebo státního zástupce nebo doklad žijící osoby.“.

4. V § 13 odstavce 4 a 5 znějí:

„(4) Krycí doklad vydává Vojenské zpravodajství; vydání krycího dokladu může Vojenskému zpravodajství zabezpečit také Ministerstvo obrany, Ministerstvo vnitra nebo Bezpečnostní informační služba.

(5) Je-li to vzhledem k povaze krycího dokladu nutné, může Vojenské zpravodajství v nezbytné míře zpracovávat údaje v informačních systémech vedených podle zvláštních právních předpisů, a to vložením, změnou nebo fyzickým vymazáním údajů souvisejících s krycím dokladem nebo blokováním těchto údajů. Správci informačních systémů veřejné správy a na náklady Vojenského zpravodajství také správci jiných informačních systémů využívajících údaje z informačních systémů veřejné správy poskytnou při tomto zpracovávání potřebnou součinnost; při tom postupují tak, aby nedošlo k vyzrazení činnosti Vojenského zpravodajství.“.

5. V § 14 odst. 1 se slova „listinou ani jiným“ zrušují.

6. V § 22 odst. 3 se na konci textu písmene d) doplňují slova „, o poskytnutí zprávy spořitelním a úvěrním družstvem o údajích o svém členovi a o jeho transakcích nebo o poskytnutí zprávy jinou osobou, která je oprávněna poskytovat platební služby jako podnikání, o uživateli jí poskytované služby a o jeho transakcích“.

7. V § 22 odst. 3 písm. e) se za slovo „tajemství¹⁸⁾“ vkládají slova „, o poskytnutí zprávy spořitelním a úvěrním družstvem o údajích o svém členovi a o jeho transakcích nebo o poskytnutí zprávy jinou osobou, která je oprávněna poskytovat platební služby jako podnikání, o uživateli jí poskytované služby a o jeho transakcích“.

ČÁST ČTVRTÁ ÚČINNOST

Čl. IV

Tento zákon nabývá účinnosti patnáctým dnem po jeho vyhlášení.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

Název

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 289/2005 Sb., o Vojenském zpravodajství, ve znění pozdějších předpisů

OBECNÁ ČÁST

a) Zhodnocení platného právního stavu, včetně zhodnocení současného stavu ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen

V České republice působí tři zpravodajské služby: Bezpečnostní informační služba, Vojenské zpravodajství a Úřad pro zahraniční styky a informace. Otázky jejich právního postavení, působnosti a pravomocí, které jsou jim společné, jsou upraveny v zákoně č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Tato úprava je doplněna zákonem č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě, ve znění pozdějších předpisů, a zákonem č. 289/2005 Sb., o Vojenském zpravodajství, ve znění pozdějších předpisů, v nichž jsou upravena specifika těchto služeb; specifika Úřadu pro zahraniční styky a informace jsou upravena ve zvláštních ustanoveních zákona č. 153/1994 Sb.

Zpravodajské služby jsou oprávněny získávat informace nejen tradičním zpravodajským postupem, tedy prostřednictvím osob jednajících v jejich prospěch, odposlechů a záznamů zpráv, sledováním apod., ale také činností typickou pro státní úřad, tedy vyžadováním informací. Toto oprávnění mají jednak vůči orgánům veřejné moci (je upraveno v § 11 zákona č. 153/1994 Sb.), jednak vůči soukromým subjektům (jde o banky a spořitelny a úvěrní družstva podle § 11a zák. č. 153/1994 Sb., poskytovatele veřejně dostupné telefonní služby podle § 11b zák. č. 153/1994 Sb. a o provozovatele sítí elektronických komunikací, kteří jsou povinni poskytnout součinnost při odposleších a poskytování provozních a lokalizačních údajů; tato oprávnění mají Bezpečnostní informační služba podle § 8a zák. č. 154/1994 Sb. a Vojenské zpravodajství podle § 9 odst. 5 zákona č. 289/2005 Sb.).

Současný stav není v rozporu se zákazem diskriminace a je neutrální ve vztahu k rovnosti mužů a žen.

Podrobnosti jsou uvedeny v závěrečné zprávě RIA.

b) Odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy, včetně dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen

Hlavní principy navrhované úpravy spočívají v těchto bodech:

- doplnění oprávnění zpravodajských služeb o získávání údajů uchovávaných orgány samosprávy v souvislosti s výkonem samosprávy a stanovení povinnosti orgánů veřejné správy vyhovět za splnění zákonných podmínek žádosti zpravodajské služby o poskytnutí informací,

- posílení evidenční ochrany údajů tím, že nebude omezen výčet informačních systémů veřejné správy, z nichž se poskytují údaje o přístupu k evidenčně chráněným údajům, dále že evidenční ochrana údajů bude poskytována také informačními systémy, které využívají údaje z informačních systémů veřejné správy, a tím, že budou poskytovány také neveřejné nebo zneprístupněné údaje o přístupu k evidenčně chráněným údajům,

- zavedení možnosti pro zpravodajské služby získávat údaje od bank prostřednictvím jiného subjektu,
- prodloužení doby pro povolení použití zpravodajské techniky Bezpečnostní informační službou a Vojenským zpravodajstvím ze tří na čtyři měsíce,
- posílení součinnosti poskytnuté ze strany orgánů veřejné správy při zřizování krycích prostředků a krycích dokladů zpravodajských služeb,
- vytvoření pravidelně aktualizované referenční databáze digitálních podob osob na základě databází, do kterých jsou již nyní oprávněny vstupovat.

Navrhované změny jsou odůvodněny rizikem nejednotného výkladu zákonných ustanovení v důsledku neustálené terminologie v zákonech upravujících vedení evidencí, registrů a informačních systémů. Dále za současného stavu nelze vyloučit, že část objemu dat bude poskytována způsobem nikoli dálkovým, což znamená sníženou účinnost evidenční ochrany v důsledku vyšší časové náročnosti takového způsobu. Ve vztahu k povinnosti orgánů veřejné správy poskytnout požadovanou informaci lze dovodit z principu dobré správy, že tento orgán nemůže bezdůvodně odmítnout poskytnutí informace jinému státnímu orgánu; toto odmítnutí musí být odůvodněno, např. úpravou mlčenlivosti apod. Vynutitelnost takové povinnosti je však nedostatečná. Bezproblémovému průběhu vyřizování žádostí zpravodajských služeb navíc brání výše uvedené historické srovnání se starší úpravou. Ve vztahu k poskytování informací vedených v souvislosti s celou šifrou veřejné správy, nikoli jen správy státní, je nutno konstatovat, že potřebné informace lze v zásadě zjistit jinými prostředky získávání informací, avšak zdlouhavým způsobem.

Dále poněkud zastaralá úprava krycích prostředků a krycích dokladů skrývá nebezpečí takové své aplikace, která by mohla tyto prostředky a doklady prozradit. Podle současné úpravy je také povolení k použití zpravodajské techniky neodůvodněně zkráceno vůči úpravě v trestním řádu; znamená zbytečné zvýšené zatěžování jak Vrchního soudu v Praze, tak i Bezpečnostní informační služby a Vojenského zpravodajství.

Potřebnost vytvoření referenční databáze digitálních podob osob ilustrují případy pohybu osob potenciálně spojených s terorismem, ve kterých zpravodajské služby mohou disponovat obrazovými záznamy zájmové osoby, ať už z vlastní činnosti či od zahraničních partnerů, avšak jejich následná identifikace je z důvodu absence výše popsaného nástroje časově znesnadněna.

Navrhovaná úprava není v rozporu se zákazem diskriminace a je neutrální ve vztahu k rovnosti mužů a žen.

Podrobnosti jsou uvedeny v závěrečné zprávě RIA.

c) Vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy v jejím celku

Z aplikace dosavadní právní úpravy vyvstaly jisté výkladové nejasnosti, které pramení z určité míry neurčitosti obecných pojmů použitých při formulaci oprávnění zpravodajských služeb. Větší míra konkretizace v návaznosti na zvláštní úpravy v jiných právních předpisech je hlavním důvodem navrhované novely. Dalším důvodem je doplnění oprávnění zpravodajských služeb získávat určité údaje svým charakterem doprovodné k údajům, které již zpravodajské služby jsou oprávněny získávat (návrh tak reaguje na vývoj právní úpravy v dalších oblastech).

Podrobnosti jsou uvedeny v závěrečné zprávě RIA.

d) Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Z ústavních předpisů se na oblast dotčenou navrhovaným zákonem vztahují předpisy chránící soukromý život osob, protože možnosti zpravodajských služeb získávat informace o osobách bude rozšířena jednak tím, že bude umožněno, aby zpravodajským službám byly poskytovány i údaje, které jsou samosprávnými orgány uchovávané v souvislosti s výkonem

samosprávy (nikoli státní správy jako dosud), dále údaje, které jsou uchovávány také jinými platebními institucemi než bankami a spořitelními a úvěrními družstvy a tím, že má být prodloužena platnost povolení k použití zpravodajské techniky vydaného soudem ze tří na čtyři měsíce. Konkrétně se tedy navrhaná úprava dotýká čl. 7, čl. 10 odst. 2 a 3 a čl. 13 Listiny základních práv a svobod a čl. 8 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

Pro meze základních práv a svobod stanoví Listina, že mohou být upraveny pouze zákonem, musí být šetřeno jejich podstaty a smyslu a taková omezení nesmějí být zneužívána k jiným účelům, než pro které byla stanovena (čl. 4 odst. 4 Listiny), a Úmluva, že každý zásah do práva na ochranu soukromí musí být v souladu se zákonem a nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti, hospodářského blahobytu země, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných.

V případě navrhaného zákona jde vzhledem k působnosti zpravodajských služeb (§ 5 zákona č. 153/1994 Sb. o zpravodajských službách České republiky) o zajištění ochrany národní bezpečnosti a předcházení zločinnosti. Zvýší se možnosti státu získat informace o činnostech, které představují hrozbu národní bezpečnosti jednak tím, že k tomu bude moci využít širšího spektra údajů získaných veřejnou mocí, jednak také využitím údajů získaných soukromými subjekty – v tom případě bude ale tato možnost podrobena kontrole nezávislou soudní mocí. Této kontrole je podrobena také použití zpravodajské techniky, takže prodloužení maximální doby platnosti povolení pro její použití představuje větší časové rozpětí pro soud (zejm. získávání informací o rozvědné činnosti namířené proti České republice vyžaduje dlouhodobé monitorování, což je rozdíl proti charakteru policejní práce).

Zároveň je třeba vzít v úvahu, že rozšíření možností zpravodajských služeb nepředstavují kvalitativně nový typ zásahů do práva na ochranu soukromí, protože údaje uchovávané v souvislosti s výkonem státní správy již podle platného znění zákona zpravodajským službám předávány být mohou; totéž platí i pro údaje chráněné bankovním tajemstvím a mlčenlivostí spořitelních a úvěrních družstev.

Rozšíření oprávnění získávat údaje za účelem evidenční ochrany údajů do soukromí osob nezasahuje: účelem evidenční ochrany údajů je naopak ochrana subjektů údajů před zneužitím jejich údajů a dále ochrana krycích a dalších údajů.

Ve vztahu k územním samosprávným celkům přitom nejde o zásah do práva rozhodovat autonomním způsobem o svých záležitostech ve smyslu čl. 101 odst. 4 Ústavy.

e) Zhodnocení slučitelnosti navrhané právní úpravy s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami práva Evropské unie

Činnost zpravodajských služeb není právem Evropské unie upravena, spadajíc pod pojem národní bezpečnosti, o němž Smlouva o Evropské unii stanoví v čl. 4 odst. 2 větě poslední výslovně, že „zejména národní bezpečnost zůstává výhradní odpovědností každého členského státu“. Pojem národní bezpečnosti se dotýká ochrany samotných základů státu, tedy ochrany před činnostmi ohrožujícími nebo narušujícími takové hodnoty, jako jsou ústavní zřízení, významné ekonomické zájmy, bezpečnost a obrana státu. Tento pojem je třeba považovat za zvláštní vůči obecnému pojmu bezpečnosti, který je součástí prostoru svobody, bezpečnosti a práva a který se týká předcházení trestným činům nebo správním deliktům, jejich odhalování a objasňování (srov. hlavu V Smlouvy o fungování Evropské unie – Prostor svobody, bezpečnosti a práva) – v této oblasti Evropská unie naopak s členskými státy část pravomoci sdílí (čl. 4 odst. 2 písm. j) Smlouvy o fungování Evropské unie).

Co se týče poskytování údajů zpravodajským službám bankami a spořitelními a úvěrními družstvy, vychází návrh z konstrukce, že orgán veřejné moci, který bude požádán o součinnost, si vyžádá zprávu od banky, přičemž bude využito jeho zákonného oprávnění. Skutečný žadatel, tedy zpravodajská služba, tak zůstane před bankou, resp. spořitelním a úvěrním družstvem,

skryt. Ve vztahu k orgánu, jehož prostřednictvím je zejména předpokládáno, tedy k České národní bance, proto platí, že nepůjde o uplatnění institutu bankovního dohledu (ačkoli z pohledu banky nebo spořitelního a úvěrního družstva se to tak bude jevit), ale právě o realizaci oprávnění podle § 11a zákona č. 153/1994 Sb. za použití krycího prostředku. Z pohledu práva Evropské unie jde o realizaci pravomoci členského státu danou výše uvedeným ustanovením čl. 4 odst. 2 Smlouvy o Evropské unii. Tato činnost tudíž nebude spadat pod úpravu ve směrnici č. 2013/36/EU, o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky, o změně směrnice 2002/87/ES a zrušení směrnic 2006/48/ES a 2006/49/ES (CRD IV).

Ochrana osobních údajů je dále zakotvena v čl. 16 Smlouvy o fungování Evropské unie. Pravidla o ochraně fyzických osob při zpracování osobních údajů orgány, institucemi a jinými subjekty Unie a členskými státy, pokud vykonávají činnosti spadající do oblasti působnosti práva Unie, a pravidla o volném pohybu těchto údajů, s nimiž počítá čl. 16 odst. 2 citované smlouvy, jsou rozpracována v dalších normativních právních aktech Evropské unie. Na problematiku osobních údajů obecně se vztahuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679, o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice č. 95/46/ES, které vstoupilo v účinnost od 25. května 2018. Toto nařízení ve svém čl. 2 odst. 2 písm. a) výslovně vylučuje z okruhu své působnosti zpracování osobních údajů prováděné při výkonu činností, které nespádají do oblasti působnosti práva Unie. Další normativní akty Unie upravující ochranu osobních údajů se vztahují na specifické oblasti, které nejsou předmětem předkládaného zákona; jde o směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/680, o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů příslušnými orgány za účelem prevence, vyšetřování, odhalování či stíhání trestných činů nebo výkonu trestů, o volném pohybu těchto údajů a o zrušení rámcového rozhodnutí Rady 2008/977/SVV, která navíc v čl. 2 odst. 3 písm. a) rovněž vylučuje svou působnost na výkon činností, které nespádají do oblasti působnosti práva Unie, a o směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 681/2016, o používání údajů jmenné evidence cestujících (PNR) pro prevenci, odhalování, vyšetřování a stíhání teroristických trestných činů a závažné trestné činnosti. Lze tedy shrnout, že uvedené předpisy Evropské unie vylučují v souladu s čl. 4 odst. 2 Smlouvy o Evropské unii ze své působnosti otázky týkající se národní bezpečnosti; tím je také z jejich působnosti vyloučen předmět navrhované úpravy.

Předložený návrh zákona se tak netýká práva Evropské unie, předmět úpravy spadá do výlučné působnosti každého členského státu. Návrh tak není ani v rozporu se závazky, vyplývajícími pro Českou republiku z členství v Evropské unii, obecnými zásadami práva Evropské unie ani s judikaturou Evropského soudního dvora.

f) Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Navrhovaná úprava není v rozporu s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána. Co se týče zásahu do soukromé sféry osoby, je na mezinárodní úrovni chráněna Evropskou úmluvou o ochraně základních lidských práv a svobod a Mezinárodním paktem o občanských a politických právech; ve vztahu k těmto mezinárodním smlouvám platí totéž, co bylo uvedeno výše sub d) ve vztahu k Listině základních práv a svobod.

g) Předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky, sociální dopady, včetně dopadů na rodiny a dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny, a dopady na životní prostředí

Podle navrhované úpravy by měla být rozšířena povinnost poskytovat součinnost při evidenční ochraně údajů na všechny provozovatele informačních systémů, které jsou buďto samy informačními systémy veřejné správy, nebo využívají údajů z těchto systémů. Pro tento

přístup bude zachováno dosavadní pravidlo vyjádřené v § 11 odst. 3 zák. č. 153/1994 Sb., že informace se poskytují dálkovým přístupem, je-li to technicky možné. Umožnění tohoto dálkového přístupu si vyžádá náklady v řádu milionů až desítek milionů korun; reálné náklady nelze odhadnout přesněji vzhledem k charakteru trhu poskytovatelů příslušného hardwarového a softwarového vybavení. Na druhou stranu tím, že návrh zákona nepožaduje, aby poskytování údajů dálkovým způsobem probíhalo ihned s jeho vstupem v účinnost ani v určitém vymezeném čase, ale omezuje tuto povinnost podmínkou technické možnosti, lze náklady na umožnění dálkového přístupu rozložit v delším časovém období. Předpokládá se, že potřebné prostředky budou poskytnuty v rámci schváleného rozpočtu příslušné kapitoly na daný rozpočtový rok a v rámci schváleného střednědobého výhledu na léta následující. Navrhovaná úprava tedy nebude mít dopad na státní rozpočet ani ostatní veřejné rozpočty; v tom smyslu je upravena také zpráva RIA.

Pro úplnost je třeba dodat, že informační systémy, registry a evidence uvedené v § 11 odst. 3 zák. č. 153/1994 Sb., tedy ty, které již informace potřebné pro provádění evidenční ochrany poskytují, již poskytování způsobem umožňujícím dálkový přístup umožňují.

Navrhovaná úprava nebude mít žádné sociální dopady ani dopady na životní prostředí. Podrobnosti jsou uvedeny v závěrečné zprávě RIA.

h) Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Dopady navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů jsou uvedeny výše sub d) a e).

i) Zhodnocení korupčních rizik

S navrhovanou úpravou nejsou spojena korupční rizika.

j) Zhodnocení dopadů na bezpečnost nebo obranu státu

Navrhovaná úprava znamená zlepšení možností zpravodajských služeb získávat informace a provádět ochranu údajů vedených v evidencích veřejné správy. Dopad na bezpečnost a obranu státu nelze vyjádřit objektivními kritérii, bude však jednoznačně pozitivní.

ZVLÁŠTNÍ ČÁST

A) Změna zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky, ve znění pozdějších předpisů

K bodu 1.

V § 11 odst. 1 zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky, je stanoveno oprávnění zpravodajských služeb žádat od orgánů veřejné správy nezbytnou pomoc a informace uchovávané těmito orgány v souvislosti s plněním úkolů státní správy.

Ze znění citovaného ustanovení plyne, že orgány samosprávné poskytují informace, které uchovávají v souvislosti s plněním úkolů v přenesené působnosti. Toto omezení však není důvodné: stav, kdy zpravodajské služby mohou žádat od orgánů veřejné správy pouze údaje uchovávané v souvislosti s výkonem státní správy a nikoli správy veřejné, nemá opodstatnění. Pro zpravodajské služby jsou tyto informace využitelné pro vytvoření celistvého obrazu o skutečnosti, zejm. o osobě, která je předmětem jejich zájmu (o jejich zvycích, způsobu jednání, charakteru apod.). Z hlediska operativního pak může mít význam např. i informace, že

daná osoba chová psa. Ve vztahu k samosprávným orgánům nepůjde o zásah do činnosti územních samosprávných celků, jak je zaručen čl. 101 odst. 4 Ústavy, protože tato činnost sama o sobě zůstane nedotčena. Samosprávným orgánům se pouze ukládá povinnost poskytovat zpravodajským službám údaje z jimi vedených evidencí, pokud to zpravodajské služby budou potřebovat pro plnění konkrétního úkolu ve své působnosti.

V uvedeném ustanovení není dále výslovně stanovena povinnost orgánu žádosti vyhovět. V tom je současná úprava odlišná od úpravy platné pro Bezpečnostní informační službu České republiky do 31. července 1994, která v § 29 zákona č. 527/1992 Sb., o Bezpečnostní informační službě České republiky, ukládala státním orgánům povinnost požadovanou spolupráci a informace poskytnout. Ze srovnání s touto starší úpravou plyne problém v praxi, která přináší výklad, že orgány, od nichž jsou pomoc a informace žádány, nemají povinnost zpravodajské službě vyhovět. Lze sice dovodit, že orgán, který je o poskytnutí spolupráce nebo informace požádán, nemůže žádosti nevyhovět podle své libovůle, protože takový postup by byl v rozporu se zásadou spolupráce státních orgánů, navrhuje se nicméně takovou povinnost stanovit. Vzorem je ustanovení § 66 odst. 3 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, který ukládá právnícké nebo fyzické osobě zajišťující veřejnou komunikační síť nebo poskytující veřejně dostupnou službu elektronických komunikací povinnost bez zbytečného odkladu vyhovět žádosti Policie České republiky o poskytnutí informací z evidence provozované na základě jiného právního předpisu.

Nadále bude platit, že zvláštním zákonem uložená povinnost mlčenlivosti bude mít přednost před ustanovením § 11 odst. 1 zák. č. 153/1994 Sb. Dosavadní konstrukce, kdy případy, v nichž správní orgány jsou zpravodajským službám informace poskytnout povinny bez dalšího, jsou taxativně vymezeny v odstavci 3, je tedy zachována.

K bodu 2.

Navrhované ustanovení je doplněním stávajícího § 11 odst. 2, který obdobně konstruuje poskytování informací zpravodajským službám ze strany Generálního finančního ředitelství v případech, kdy jsou tyto informace chráněny tzv. daňovou mlčenlivostí podle § 52 a násl. zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů.

Rovněž důvody pro poskytování informací ze strany Generálního ředitelství cel zpravodajským službám jsou obdobné, jako je tomu u Generálního finančního ředitelství. Celní správa se rovněž účastní výkonu daňové správy (v širším procesním smyslu, který zahrnuje např. i správu cel) a její vyloučení z toku informací mezi zpravodajskými službami a orgány, které daňovou správu vykonávají, nemá již z tohoto důvodu opodstatnění, resp. není důvodu, aby informační tok probíhal pouze mezi orgány Finanční správy České republiky a zpravodajskými službami, a nezahrnoval také jiné orgány, které provádějí správu daní.

Navrhovaná úprava umožní propojit informace, které stát získal při výkonu celní správy, s informacemi, které získal při zpravodajské činnosti, a využít jich jak pro výkon působnosti zpravodajských služeb, tak i pro výkon správy daní. Dosud v oblasti správy daní v působnosti orgánů Celní správy České republiky právní řád umožňuje pouze tok informací od zpravodajských služeb směrem k orgánům Celní správy České republiky (§ 8 odst. 3 zák. č. 153/1994 Sb.).

Ve vztahu k informacím pocházejícím od Celní správy České republiky je předkládaný návrh koncipován tak, aby umožnil obousměrný tok informací, tedy jak od zpravodajských služeb ke Generálnímu ředitelství cel, tak i směrem opačným. Zároveň nestanoví jednoznačnou povinnost informace poskytnout; u zpravodajských služeb tak zůstává nedotčeno pravidlo obsažené v § 8 odst. 3 zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky, podle něhož zpravodajská služba neposkytne státním orgánům a policejním orgánům informace o zjištěních, která náleží do oboru jejich působnosti, jestliže by poskytnutí ohrozilo jí sledovaný důležitý zájem; Generálnímu ředitelství cel je analogicky otevřena možnost, aby posoudilo případné poskytnutí informací z hlediska řádného výkonu správy daní. Navrhovanou novelou se tak ve vztahu k příslušníkům a občanským zaměstnancům Generálního ředitelství cel prolamuje mlčenlivost, již jsou jinak podle daňového řádu vázáni, a otevírá tak možnost prohloubit spolupráci dotčených orgánů státu v souladu se zásadou dobré správy.

Generálnímu ředitelství cel bude svěřena výlučná pravomoc posoudit vhodnost poskytnutí informace zpravodajské službě z hlediska účinnosti výkonu správy daní. Rovněž u zjištění zpravodajské služby, u nichž lze vzhledem k povaze působnosti zpravodajských služeb předpokládat charakter závažných informací, se předpokládá, že budou poskytována spíše Generálnímu ředitelství cel, jež se vzhledem ke své věcné i místní příslušnosti jeví jako vhodnější adresát než jednotlivé celní úřady. Je tomu tak z toho důvodu, že v případě, kdy jsou informace získané zpravodajskou činností sdělovány přímo jednotlivým celním úřadům, se naráží na problém spojený s utajením takovýchto informací a nedostatečným počtem pracovníků vybavených potřebným osvědčením podle předpisů o ochraně utajovaných informací. Další potíž je v rovině odborné: vzhledem k působnosti zpravodajských služeb jsou jejich zjištění zpravidla závažného charakteru a jejich náležité využití vyžaduje často odbornost nebo rozhodovací pravomoc, jež nižší stupně státní správy postrádají. Další závažnou okolností, která odůvodňuje upřednostnit tok informací prostřednictvím Generálního ředitelství cel, je, že zpravodajské služby jsou povinny podle § 8 odst. 3 zákona o zpravodajských službách chránit své zájmy; takovým zájmem je především ochrana zdrojů. Ochrana těchto zájmů je tím více zabezpečena, čím menší okruh osob je seznámen s informacemi, které zpravodajská služba poskytuje.

K bodům 3. až 5.

Jde jednak o legislativně technickou úpravu provedenou v návaznosti na novelizační body č. 1 a 2, jednak o rozšíření evidenční ochrany údajů také na jiné informační systémy veřejné správy, než které jsou uvedeny v § 11 odst. 3 a 4, a na informační systémy a registry, které nejsou informačními systémy veřejné správy, ale využívají údajů v těchto informačních systémech vedených. Údaje o osobách, které jsou evidenčně chráněny zpravodajskou službou, mohou být totiž zneužity také v těchto systémech.

Dále se navrhuje výslovně uvést, že pro účely evidenční ochrany údajů jsou poskytovány také záznamy o přístupech a záznamy, které obsahují neveřejné a zneprístupněné údaje. Zákonná úprava se tak vyrovnává se skutečností, že pojmosloví v právních předpisech není ve vztahu k údajům zpracovávaným v informačních systémech zcela jednotné. Co se týče záznamů o přístupech, jsou uvedeny např. v § 3 odst. 8 zák. č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel, ve znění pozdějších předpisů, § 17 odst. 3 zákona č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, ve znění pozdějších předpisů, nebo v § 29 odst. 3 zákona č. 329/1999 Sb., o cestovních dokladech, ve znění pozdějších předpisů.

Evidenční ochrana údajů spočívá v ochraně údajů před zneužitím, tedy neoprávněným využitím, resp. neoprávněným přístupem k údajům. Právní úprava v zákoně o zpravodajských službách České republiky musí reagovat na vývoj v legislativní oblasti. Údaje o uživatelském jméně osoby oprávněné k přístupu k referenčním údajům vedeným v základních registrech a k údajům vedeným v agendových informačních systémech při výkonu úkonů v rámci agendy jsou označeny jako neveřejné, čímž je míněno, že nebudou vydávány jako součást ověřeného výstupu z registru obyvatel (srov. § 19 odst. 5 ve spojení s § 18 odst. 4 zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech). Tento údaj je nicméně nadále k dispozici pro účely zjišťování osoby, která provedla určitý úkon (operaci). Dále některé údaje o využití údajů nejsou zpřístupněny (např. podle § 8 odst. 13 zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel, ve znění pozdějších předpisů, nebo § 15a zákona č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů), bez jejich poskytování by však účinnost evidenční ochrany údajů byla značně omezena.

K bodu 6.

Nová úprava má umožnit umožňuje zpravodajským službám získávat údaje nejen o klientech bank a členech spořitelních a úvěrních družstev, jako dosud, ale také o uživateli platebních služeb dalších poskytovatelů.

K bodu 7.

Novelizční bod jednak v návaznosti na bod 6 nově uspořádává členění § 11a (úprava v nově navrhovaných odstavcích 2 a 3 byla dosud obsažena v odstavci 1), jednak má umožnit zpravodajským službám žádat o poskytnutí informací od bank prostřednictvím jiného subjektu, který je sám oprávněn poskytnutí takových informací vyžadovat (§ 11a odst. 3). Důvodem pro navrhovaný postup je, že před konkrétní bankou, resp spořitelním nebo úvěrním družstvem, bude zakryta skutečnost, že dotaz klade zpravodajská služba.

Až do doby přijetí nové úpravy, která ochrání informace obsažené ve výpisu ze soudního rozhodnutí před vyzrazením jinou formou než utajováním, bude význam navrhovaného ustanovení spočívat také v tom, že umožní doručování utajovaných výpisů z rozhodnutí soudu těm bankám a spořitelním a úvěrním družstvům, které nejsou oprávněny nakládat s utajovanými informacemi. (Záměr zatížit banky a spořitelní a úvěrní družstva povinností přijmout opatření k tomu, aby byly oprávněny nakládat s utajovanými informacemi, byl odmítnut Ministerstvem financí a Českou národní bankou.)

Státní orgán nebo jiný subjekt, od něhož zpravodajská služba bude požadovat součinnost, si vyžádá zprávu od banky postupem odpovídajícím jinému předpisu, který upravuje jeho činnost, a následně ji poskytne zpravodajské službě. Půjde například o Českou národní banku, která by vyžadovala zprávy od bank podle ustanovení upravujících bankovní dohled podle zákona č. 21/1992 Sb. o bankách, ve znění pozdějších předpisů.

Zpravodajská služba vybere vhodného prostředníka po vyhodnocení různých aspektů vztahujících se k ochraně utajení zpravodajské činnosti. Je například nežádoucí, aby se informace o osobách, které jsou předmětem zájmu zpravodajské služby, soustřeďovaly u jednoho subjektu, není ani vhodné, aby vyžadování zpráv probíhalo prostřednictvím pokaždé stejného subjektu.

Ustanovení výslovně stanoví, že tento postup je krycím prostředkem, a to buď podle samotného zákona č. 153/1994 Sb. ve vztahu k Úřadu pro zahraniční styky a informace, nebo podle zákona č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě nebo zákona č. 289/2005 Sb., o Vojenském zpravodajství, vůči těmto dalším dvěma zpravodajským službám. Tím se odděluje daná činnost z právního pohledu od výkonu bankovního dohledu, přestože v rámci krytí bude její provedení znaky dohledu nést. Tím se eliminuje kolize s pravidly CRD IV, která s výkonem dohledu spojují mlčenlivost a předání informací zpravodajským službám neumožňuje.

K bodu 8.

Jde o provázání § 11a odst. 5 s § 11a odst. 1, 2 a 4.

K bodům 9., 10. a 12.

Tyto novelizační body jsou v návaznosti na bod 6 upřesňující ve vztahu k družstevním záložnám podle zákona č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů. Družstevní záložny podle uvedeného zákona jsou sice povinny zachovávat v tajnosti údaje o členovi spořitelního nebo úvěrního družstva a o jeho obchodech s tímto družstvem (§ 25b cit. zák.), což je obdoba bankovního tajemství, ale zákon pro tuto povinnost termín „bankovní tajemství“ nepoužívá. V návaznosti na uvedený bod 6 dále reagují na to, že zpravodajské služby mají být oprávněny získávat údaje také od uživatelů dalších poskytovatelů platebních služeb, než jsou banky a spořitelní a úvěrní družstva.

K bodu 11.

Navrhovaná změna zakládá možnost zpravodajským službám vytvořit pravidelně aktualizovanou referenční databázi digitálních podob osob na základě databází uvedených v normativním textu, do kterých jsou již nyní oprávněny vstupovat. Zákonná úprava představuje pokročilejší způsob analýzy dat prostřednictvím softwarového vyhledávání a rozpoznávání obličejů, a to anonymizovaným způsobem, jelikož k dohledání osobních údajů dojde až na základě výsledné shody se zájmovou osobou. Porovnání obrazových záznamů zájmových osob spolu s referenční databází pro zpravodajské služby představuje významné zefektivnění plnění úkolů v rámci jejich působnosti.

Výše popsaná potřeba vychází ze zvýšených požadavků na zajištění bezpečnosti státu. Ve světle současné podoby terorismu, jako i ostatních forem bezpečnostních hrozeb pro zájmy České republiky, o nichž jsou zpravodajské služby v rámci své působnosti povinny zajišťovat informace, nemohou bez takového nástroje dostát vlastním zákonným závazkům, a rovněž obstát jako informačně relevantní partner pro zahraniční zpravodajské služby v rámci mezinárodní spolupráce.

Potřebnost navrhované změny ilustrují případy ohybu osob potenciálně spojených s terorismem, ve kterých zpravodajské služby mohou disponovat obrazovými záznamy zájmové osoby, ať už z vlastní činnosti či od zahraničních partnerů, avšak jejich následná identifikace je z důvodu absence výše popsaného nástroje časově znesnadněna. Pokročilejší nástroj analýzy obrazových dat službám umožní rychlejší a efektivnější zajištění informací důležitých pro ochranu ústavního zřízení a bezpečnost České republiky.

K bodům 13. až 15.

Těmito ustanoveními se odstraňuje mezera, kdy Úřad pro zahraniční styky a informace je oprávněn používat krycí doklady, ale zákon - na rozdíl od úpravy jiných zpravodajských služeb - mlčí ohledně krycích prostředků obecně. Pro takovéto odlišení Úřadu pro zahraniční styky a informace přitom není žádný racionální důvod. Dále se do zákona doplňuje možnost Úřadu pro zahraniční styky a informace chránit své krycí doklady také tím, že bude možné sladit údaje na krycích dokladech s údaji vedenými v informačních systémech veřejné správy a v informačních systémech, které využívají údaje z informačních systémů veřejné správy.

Dalším důvodem změny úpravy krycích dokladů Úřadu pro zahraniční styky a informace je potřebnost zajistit těmto dokladům krytí také v informačních systémech veřejné správy. Za tím účelem je nutno spolupracovat s orgány, které tyto informační systémy spravují; konkrétně je nutno upravit oprávnění vkládat, měnit nebo mazat údaje související s krycím dokladem, popřípadě blokovat tyto údaje a zabezpečovat je prostřednictvím evidenční ochrany.

S elektronizací veřejné správy dochází k negativním dopadům na problematiku krycích prostředků a krycích dokladů, které se projevují zejména při porovnávání údajů vedených informačními systémy veřejné správy s informačními systémy provozovanými na základě jiných právních předpisů. Návrh proto rozšiřuje povinnost součinnosti také na správce těchto informačních systémů, které nejsou informačními systémy veřejné správy, ale využívají údajů v těchto informačních systémech vedených.

Zároveň se po vzoru obdobného ustanovení v zákoně o Policii České republiky (§ 75 odst. 3 zák. č. 273/2008 Sb.), zákoně o Celní správě České republiky (§ 40 odst. 5 zák. č. 17/2012 Sb.) a v zákoně o Generální inspekci bezpečnostních sborů (§ 42 zákona č. 341/2011 Sb.) navrhuje stanovit, že správci informačních systémů poskytující součinnost jsou povinni postupovat tak, aby nedošlo k vyzrazení činnosti Úřadu pro zahraniční styky a informace.

B) ZMĚNA ZÁKONA Č. 154/1994 Sb., O BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBĚ

K bodu 1.

Navrhuje se prodloužit maximální dobu platnosti povolení k použití zpravodajské techniky ze tří na čtyři měsíce. Při povolení použití zpravodajské techniky platí, že čím delší je doba, na kterou je její povolení omezeno, tím větší zásah do soukromí představuje, naopak čím kratší je, tím menší je pravděpodobnost, že účelu jejího nasazení bude za tu dobu dosaženo.

Použití zpravodajské techniky je v současné době omezeno třemi měsíci. Ze srovnání s obdobnými instituty podle trestního řádu, tedy odposlechy podle § 88 a sledování osob a věcí podle § 158d trestního řádu, plyne, že toto omezení je značně krátké, aniž by pro takový rozdíl existovalo opodstatnění: pro odposlechy je stanovena doba čtyř měsíců, pro sledování osob a věcí měsíců šest. Návrh sjednocuje dobu povolení pro použití zpravodajské techniky s kratší z těchto úprav, tedy s úpravou pro odposlechy.

Účel použití zpravodajské techniky zpravodajskými službami se liší od účelu použití sledování osob a věcí a odposlechu podle trestního řádu. Zatímco úkolem policie je co nejrychleji shromáždit důkazy, zpravodajské služby dlouhodobě monitorují aktivity, které v mnoha případech není záhodno nebo možno přerušit, jako např. v případě činnosti zahraničních rozvědek v rámci zastupitelského úřadu cizího státu. Shromažďování informací o agentech cizích rozvědek je dlouhodobé, rozhodně přesahující dobu 3 měsíců. Úprava v zákoně o Bezpečnostní informační službě přitom nepočítá s možností prodloužení povolení použití zpravodajské techniky; pokud důvody pro její použití trvají, je nutno podat novou žádost, o které se v novém řízení opětovně rozhodne. V úvahu je nutno vzít i skutečnost, že v době platnosti povolení zpravodajské techniky je nutno provést i případnou montáž odposlouchávacího zařízení, které celkovou dobu skutečného použití zpravodajské techniky opět zkrátí. Prodloužením doby použití zpravodajské techniky tak dojde také ke snížení zátěže Vrchního soudu v Praze.

K bodu 2.

Změna sladuje formulaci účelu zřízení krycího dokladu nebo krycího prostředku s obdobnými formulacemi v zákonech upravujících činnost orgánů oprávněných krycí doklady a krycí prostředky vydávat, resp. zřizovat (např. § 74 a 75 zák. č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, § 39 a 40 zák. č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky apod.). Úpravy v těchto novějších zákonech lépe vystihují podstatu tohoto účelu, který dost dobře nemůže spočívat v zakrytí zájmu zpravodajské služby, neboť ta, nejsouc právním subjektem, žádný zájem mít nemůže.

K bodu 3.

Jde o ustanovení, které o určitých druzích dokladů stanoví, že je nelze použít jako krycí doklad. Novelizačním bodem se navrhuje sjednotit tento okruh s obdobnými ustanoveními upravujícími činnost dalších dvou zpravodajských služeb (ÚZSI a VZ).

Ponechává se možnost vydávat krycí doklady také na osoby zemřelé. V rámci vydání nebo zřízení krycího dokladu je nezbytné komplexně zabezpečit též jeho utajení, k čemuž slouží vytvoření legendy k předmětnému dokladu. Je třeba vzít v úvahu, že se zpravodajské služby vzhledem ke své působnosti střetávají především s kvalifikovanými protivníky (cizí zpravodajské služby, organizovaný zločin), tedy takovými, kteří mají možnost ověřit pravost údajů

v příslušných informačních systémech. V tom případě je nezbytné, aby legenda ke krycímu dokladu obsahovala co nejvíce ověřitelných údajů, k čemuž slouží právě mj. i údaje zemřelých osob, které jsou v tomto případě zásadní. Údaje zemřelé osoby slouží zejména k dosažení autentičnosti vytvářené legendy ke krycím dokladům či prostředkům; zemřelá osoba vystupuje zejm. v rámci rodinných vazeb osoby, na kterou zní krycí doklad. Zpravidla sice nejsou údaje zemřelé osoby použity pro samotný krycí doklad, ale dochází i k vydání takového krycího dokladu (např. úmrtního listu).

K bodu 4.

Podle zákona č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě, ve znění pozdějších předpisů, je Bezpečnostní informační služba oprávněna zřizovat nebo vydávat krycí prostředky a krycí doklady nebo k jejich zřízení nebo vydání dát podnět.

Pro zajištění výše uvedených úkolů musí spolupracovat s jednotlivými orgány veřejné správy jakožto správci informačních systémů, prostřednictvím kterých zpracovává údaje v informačních systémech vedených podle jiných právních předpisů, a to vložním, změnou nebo fyzickým vymazáním údajů souvisejících s krycím dokladem, popřípadě blokováním těchto údajů, a zabezpečuje údaje pro provádění opatření k evidenční ochraně údajů.

S elektronizací veřejné správy dochází k negativním dopadům na problematiku krycích prostředků a krycích dokladů, které se projevují zejména při porovnávání údajů vedených informačními systémy veřejné správy s informačními systémy provozovanými na základě jiných právních předpisů. Návrh proto rozšiřuje povinnost součinnosti také na správce těchto informačních systémů, které nejsou informačními systémy veřejné správy, ale využívají údajů v těchto informačních systémech vedených.

Zároveň se po vzoru obdobného ustanovení v zákoně o Policii České republiky (§ 75 odst. 3 zák. č. 273/2008 Sb.), zákoně o Celní správě České republiky (§ 40 odst. 5 zák. č. 17/2012 Sb.) a v zákoně o Generální inspekci bezpečnostních sborů (§ 42 zákona č. 341/2011 Sb.) navrhuje stanovit, že správci informačních systémů poskytující součinnost jsou povinni postupovat tak, aby nedošlo k vyzrazení činnosti Bezpečnostní informační služby.

K bodům 5 a 6

Tato ustanovení jsou upřesňující ve vztahu k družstevním záložnám podle zákona č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů. Družstevní záložny podle uvedeného zákona jsou sice povinny zachovávat v tajnosti údaje o členovi spořitelního nebo úvěrního družstva a o jeho obchodech s tímto družstvem (§ 25b cit. zák.), což je obdoba bankovního tajemství, ale zákon pro tuto povinnost termín „bankovní tajemství“ nepoužívá. Dále tato ustanovení reagují na možnost Bezpečnostní informační služby získávat informace o uživatelích paltebních služeb také od jiných poskytovatelů, než jsou banky a spořitelní a úvěrní družstva.

C) ZMĚNA ZÁKONA Č. 289/2005 Sb., O VOJENSKÉM ZPRAVODAJSTVÍ

K bodu 1.

Navrhuje se prodloužit maximální dobu platnosti povolení k použití zpravodajské techniky ze tří na čtyři měsíce. Při povolení použití zpravodajské techniky platí, že čím delší je doba, na kterou

je její povolení omezeno, tím větší zásah do soukromí představuje, naopak čím kratší je, tím menší je pravděpodobnost, že účelu jejího nasazení bude za tu dobu dosaženo.

Použití zpravodajské techniky je v současné době omezeno třemi měsíci. Ze srovnání s obdobnými instituty podle trestního řádu, tedy odposlechy podle § 88 a sledování osob a věcí podle § 158d trestního řádu, plyne, že toto omezení je značně krátké, aniž by pro takový rozdíl existovalo opodstatnění: pro odposlechy je stanovena doba čtyř měsíců, pro sledování osob a věcí měsíců šest. Návrh sjednocuje dobu povolení pro použití zpravodajské techniky s kratší z těchto úprav, tedy s úpravou pro odposlechy.

Účel použití zpravodajské techniky zpravodajskými službami se liší od účelu použití sledování osob a věcí a odposlechu podle trestního řádu. Zatímco úkolem policie je co nejrychleji shromáždit důkazy, zpravodajské služby dlouhodobě monitorují aktivity, které v mnoha případech není záhodno nebo možno přerušit, jako např. v případě činnosti zahraničních rozvědek v rámci zastupitelského úřadu cizího státu. Shromažďování informací o agentech cizích rozvědek je dlouhodobé, rozhodně přesahující dobu 3 měsíců. Úprava v zákoně o Vojenském zpravodajství přitom nepočítá s možností prodloužení povolení použití zpravodajské techniky; pokud důvody pro její použití trvají, je nutno podat novou žádost, o které se v novém řízení opětovně rozhodne. V úvahu je nutno vzít i skutečnost, že v době platnosti povolení zpravodajské techniky je nutno provést i případnou montáž odposlouchávacího zařízení, které celkovou dobu skutečného použití zpravodajské techniky opět zkrátí. Prodloužením doby použití zpravodajské techniky tak dojde také ke snížení zátěže Vrchního soudu v Praze.

K bodu 2. a 5.

Každá listina je dokumentem. Vypuštění slov „listina, nebo jiný“ zjednoduší zbytečně složitý normativní text.

K bodu 3.

Jde o ustanovení, které o určitých druzích dokladů stanoví, že je nelze použít jako krycí doklad. Novelizačním bodem se navrhuje sjednotit tento okruh s obdobnými ustanoveními upravujícími činnost dalších dvou zpravodajských služeb (ÚZSI a BIS).

K bodu 4.

Podle zákona č. 289/2005 Sb., o Vojenském zpravodajství, ve znění pozdějších předpisů, je Vojenské zpravodajství oprávněno opatřit vydání krycích dokladů.

Pro zajištění výše uvedených úkolů musí spolupracovat s jednotlivými orgány veřejné správy jakožto správci informačních systémů, prostřednictvím kterých zpracovává údaje v informačních systémech vedených podle jiných právních předpisů, a to vložením, změnou nebo fyzickým vymazáním údajů souvisejících s krycím dokladem, popřípadě blokováním těchto údajů, a zabezpečuje údaje pro provádění opatření k evidenční ochraně údajů.

Návrh nově umožňuje, aby si Vojenské zpravodajství vydávalo krycí doklady samo. Toto ustanovení má reflektovat požadavky praxe: základním způsobem zajišťujícím požadované utajení činnosti zpravodajské služby je zřizování krycích dokladů, jejich výroba či pořízení vlastními silami a prostředky. Pouze v případech, kdy tento způsob není možný, je využito podpory jiných státních orgánů, které jsou schopny tuto činnost zajistit. Důvodem je minimalizace okruhu osob, které se seznamují s použitím specifických prostředků získávání informací danou zpravodajskou službou.

S elektronizací veřejné správy dochází k negativním dopadům na problematiku krycích prostředků a krycích dokladů, které se projevují zejména při porovnávání údajů vedených informačními systémy veřejné správy s informačními systémy provozovanými na základě jiných právních předpisů. Návrh proto rozšiřuje povinnost součinnosti také na správce těchto informačních systémů, které nejsou informačními systémy veřejné správy, ale využívají údajů v těchto informačních systémech vedených.

Zároveň se po vzoru obdobného ustanovení v zákoně o Policii České republiky (§ 75 odst. 3 zák. č. 273/2008 Sb.), zákoně o Celní správě České republiky (§ 40 odst. 5 zák. č. 17/2012 Sb.) a v zákoně o Generální inspekci bezpečnostních sborů (§ 42 zákona č. 341/2011 Sb.) navrhuje stanovit, že správci informačních systémů poskytující součinnost jsou povinni postupovat tak, aby nedošlo k vyzrazení činnosti Vojenského zpravodajství.

K bodům 6. a 7.

Tato ustanovení je upřesňující ve vztahu k družstevním záložnám podle zákona č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů. Družstevní záložny podle uvedeného zákona jsou sice povinny zachovávat v tajnosti údaje o členovi spořitelního nebo úvěrního družstva a o jeho obchodech s tímto družstvem (§ 25b cit. zák.), což je obdoba bankovního tajemství, ale zákon pro tuto povinnost termín „bankovní tajemství“ nepoužívá. Dále tato ustanovení reagují na možnost Bezpečnostní informační služby získávat informace o uživateli paltebních služeb také od jiných poskytovatelů, než jsou banky a spořitelni a úvěrní družstva.

V Praze dne 26. června 2018

Předseda vlády:

Ing. Andrej Babiš v. r.

Ředitel Bezpečnostní informační služby:

Ing. Michal Koudelka v. r.